



ZET JE EF BRIL OP

school onderzoek

Interactieve inspiratiedag
voor leraren en onderzoekers



/ 08.03.2021





Odisee
DE CO-HOGESCHOOL



**Vlaamse
overheid**



Stad Aalst

KU LEUVEN



Wat komt aan bod?

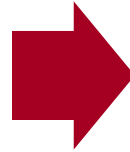
1. Executieve functies?
2. Zet je EF-bril op+
3. Zet je EF-ouder-bril op
4. Vragen en feedback



1. Executieve functies?



Executieve
functies (EF)



Zelfsturing



Doelgericht en
sociaal gedrag in
het dagelijkse
leven



Executieve Functies



IMPULSCONTROLE



WERKGEHEUGEN



COGNITIEVE FLEXIBILITEIT

Waarom zijn EF belangrijk?



EF hebben we constant nodig



HOGERE ORDE EF

PLANNEN EN
ORGANISEREN

LAGERE ORDE EF

GEDRAGSEVALUATIE

IMPULSCONTROLE

WERKGEHEUGEN

COGNITIEVE FLEXIBILITEIT

PROBLEEMOPLOSSEND

DENKEN

Schoolse
vaardigheden
(rekenen en
leren lezen)

Sociaal-
emotionele
ontwikkeling

Schoolrijpheid

Succes op
lange termijn



Hoe werk je aan EF?



→ 3 bouwstenen



INTERACTIE



ACTIVITEITEN



ORGANISATIE

Doelen Zet je EF-bril op (afgelopen project in Aalst)

1. Een **begeleidingstraject voor leerkrachten** ontwikkelen om de EF bij hun (risico-) kleuters te versterken.
2. De evolutie van de kinderen op vlak van hun EF **onderzoeken**.
 - interventie had een **preventief effect**, vooral voor de indicatorkleuters
 - kloof tussen indicator en niet-indicatorleerlingen werd niet groter
 - toch bleef er een verschil tussen indicator en niet-indicator leerlingen
3. De resultaten van het project worden **bekendgemaakt aan het ruimere publiek**.

Meer lezen?

Boek + didactisch materiaal

→ Nieuwe uitgave boek bij Lannoo september 2021 (met extra hoofdstuk 'zet je EF-ouder-bril op')



Zet je EF-bril op +

Praktijkgericht onderzoek
doorheen 3 schooljaren

2019 - 2022



Doelen Zet je EF-bril op +

1. De methodiek 'Zet je EF-bril op' **verbreden** naar:



2. De evolutie van de kinderen op vlak van hun EF op een kwalitatieve en/of kwantitatieve manier **onderzoeken.**

Zet je EF-ouder-
bril op
Waarom?



Waarom is het belangrijk om ook je EF-ouder-bril op te zetten?

- Niet alleen leerkrachten en de school maar ook **ouders** hebben een grote impact op de EF-ontwikkeling van kinderen
 - Betrokkenheid van ouders thuis heeft de grootste invloed op EF-ontwikkeling van kinderen
 - Goede ouder-schoolsamenwerking heeft ook een positief effect

Waarom is het belangrijk om ook je EF-ouder-bril op te zetten?

- Scholen en leerkrachten weten echter niet altijd hoe ze moeten omgaan met:
 - EF-gerelateerde vragen van ouders
 - Het informeren van ouders over wat er in de klas rond EF gebeurt
 - Ouders betrekken in het EF-gebeuren op school
- Als we weten dat **ouders zo'n grote impact kunnen hebben** op de EF-ontwikkeling van hun kinderen en als we ouders bovendien als een **gelijkwaardige partner** beschouwen, is het zinvol om ouders ook mee te nemen in het EF-verhaal
- Belangrijk dat we dit vanuit een **positieve en gelijkwaardige visie op ouderschoolsamenwerking**

Zet je EF-ouder-
bril op
Ontwerponderzoek



Ontwerponderzoek

Zet je EF-ouder-bril op

Doel

De **ouder-schoolsamenwerking** omtrent de ontwikkeling van EF bij (kwetsbare) kleuters verbeteren aan de hand van een **begeleidingstraject voor kleuterteams**

Kwaliteitscriteria

- Relevantie
- Consistentie
- Bruikbaarheid (verwacht en werkelijk)
- Effectiviteit (verwacht en werkelijk)

Ontwerponderzoek

Zet je EF-ouder-bril op

2019-
2020

- Literatuuronderzoek, good practices onderzoeken, denkdagen met experts, 15 interviews door bachelorproefstudenten
- **Output:** visietekst, **inspiratiebundel “Zet je EF-ouder-bril op”**, piloottraject



2020-
2021

- Case study in GO! BS De Nieuwe Arend (Aalst): doorlopen van een **piloottraject** op basis van de inspiratiebundel
 - Bevestigingen van ouders en leerkrachten
- Feedback op inspiratiebundel door experts



2021-
2022

- Nieuw hoofdstuk in het boek: **Zet je EF-ouder-bril-op**
 - **Concreet materiaal**
- Uitwerken van een vormingsaanbod → schooljaar 2022-2023

Zet je EF-ouder-bril op: 2019-2020

2019-
2020

- Literatuuronderzoek, good practices onderzoeken, denkdagen met experts, 15 interviews door bachelorproefstudenten
- **Output:** visietekst, **inspiratiebundel “Zet je EF-ouder-bril op”**, traject voor scholen

Odisee
DE CO HOOGESCHOOL



ZET JE EF BRIL OP
OUDERS

INSPIRATIEBUNDEL VOOR LEERKRACHTEN



Sanne Feryn, Michèle De Grootte & Lien Ooghe



ASSOCIATIE
KU LEUVEN



Zet je EF-ouder-bril op: 2020-2021



BASISSCHOOL
De Nieuwe Arend

2020-
2021

- **Case study in GO! BS De Nieuwe Arend (Aalst):** doorlopen van een traject op basis van de inspiratiebundel
 - Bevragingen van ouders en leerkrachten
- Feedback op inspiratiebundel door experts

Case study

GO! BS De Nieuwe Arend in Aalst als Case Study

- Doorlopen van traject met het hele kleuterschoolteam (en zorgteam en directie)
- Bevragen van leerkrachten en ouders



BASISSCHOOL
De Nieuwe Arend

Screening ouder-schoolsamenwerking

Wat zeggen de leerkrachten?

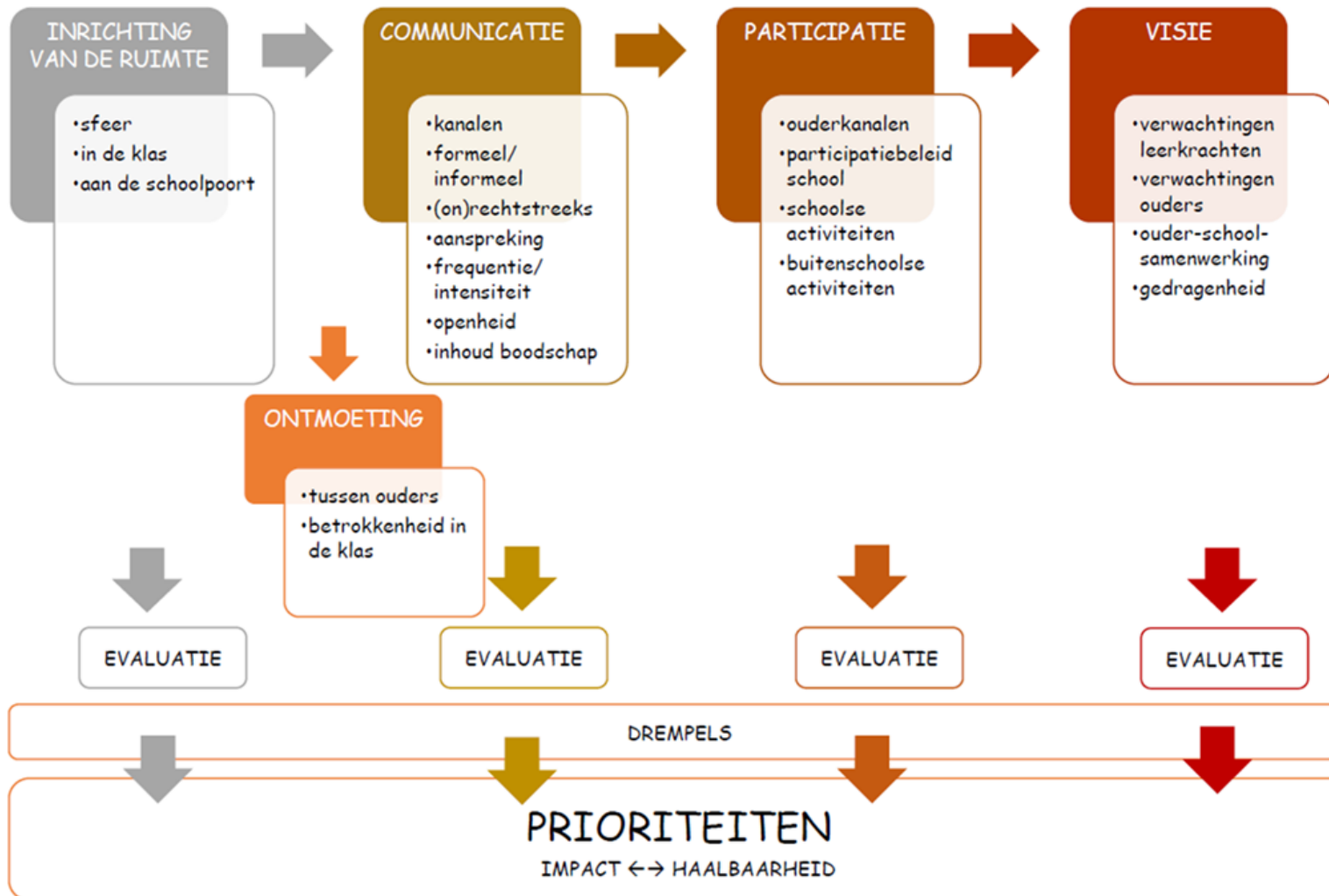
- Bevraging leerkrachten via vragenlijst op personeelsvergadering
- Pedagogische studiedag

Wat zeggen de ouders?

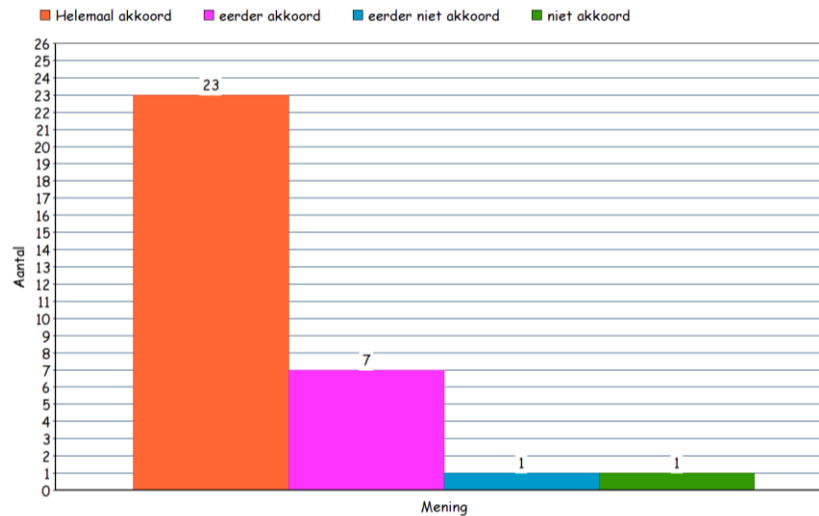
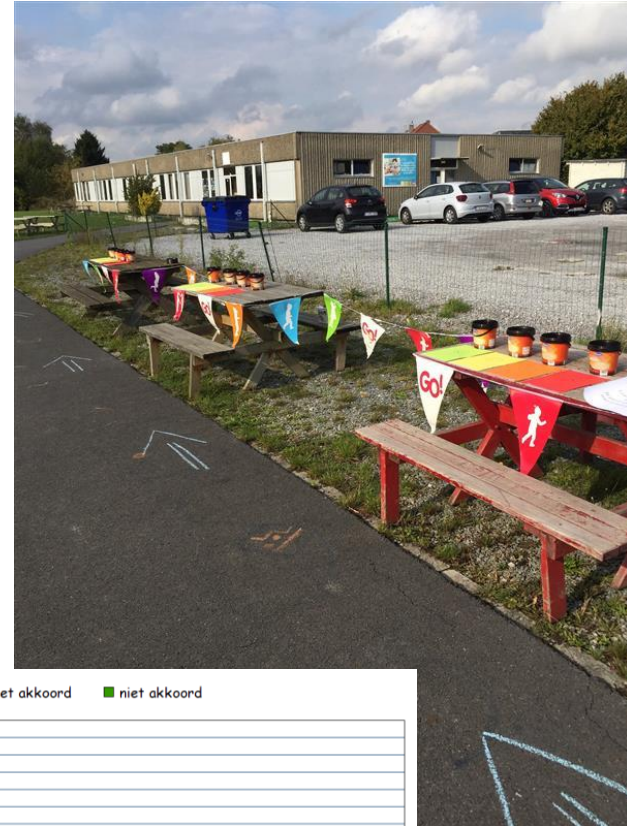
- Schoolpoortbevraging
- Focusgroepgesprek vanuit brugfiguren



Screening ouder-schoolsamenwerking



Schoolpoortbevraging



Pedagogische studiedag

Analyse ouderschool-samenwerking

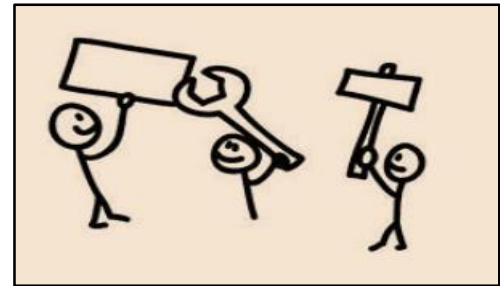
- Wat zeggen de ouders?
- Wat zeggen de leerkrachten

Visie ouder-schoolsamenwerking

Info over mogelijke (EF)-ouderacties

2 focusdoelstellingen bepalen

- Informeren van ouders
- Ouders betrekken in de thuissituatie

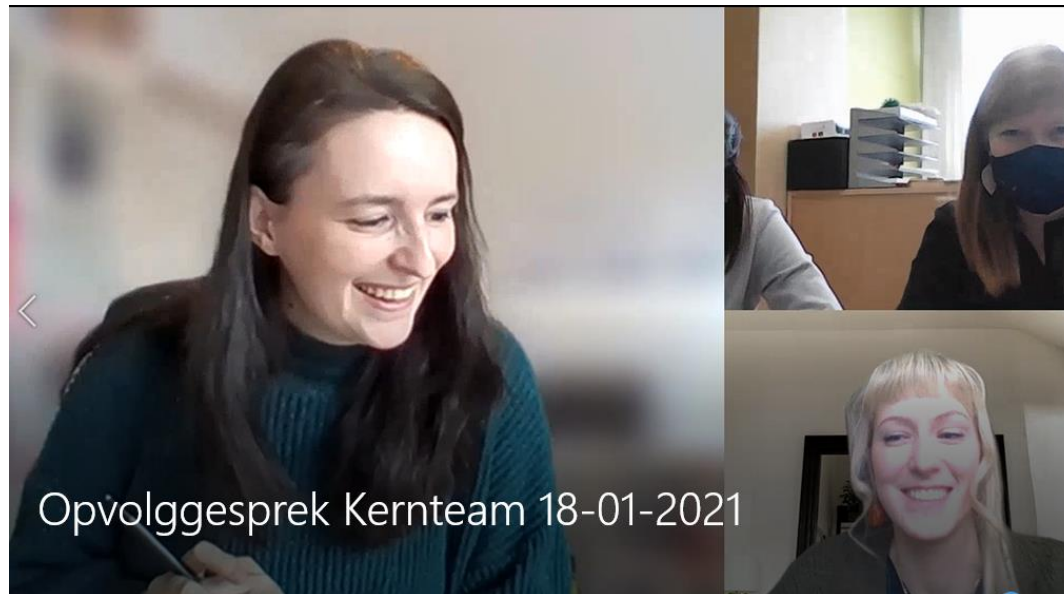
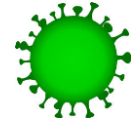


Bepalen actiepoint tijdens het opvolggesprek met het kernteam

- Op basis van focusdoelstellingen werd actiepoint bepaald:

korte filmpjes maken voor ouders

- over wat ze rond EF doen in de klas met korte duiding
- op het einde van het filmpje de ouders uitdagen om thuis ook aan de slag te gaan.



Opvolggesprek Kernteam 18-01-2021

Zet je EF-ouder-bril op: 2020-2021

2020-
2021

- Case study in de Nieuwe Arend (Aalst):
doorlopen van een traject op basis van de
inspiratiebundel
 - Bevestigingen van ouders en
leerkrachten
- **Feedback op inspiratiebundel door
experten**

Zet je EF-ouder-bril op: 2021-2022

2021-
2022

- **Nieuw hoofdstuk in het boek: Zet je EF-ouder-bril-op**
 - **Uitwerken van concreet materiaal**
- **Uitwerken van een vormingsaanbod → schooljaar 2022-2023**

Zet je EF-ouder-bril op: inhoudstafel

- **Waarom is het belangrijk om ook je EF-ouder-bril op te zetten?**
- **Wat is een goede ouder-schoolsamenwerking?**
- **Ouder-schoolsamenwerking in kaart**
 - Visie
 - Ontmoeting
 - Inrichting van de ruimte
 - Communicatie
 - Participatie
- **Zet je EF-ouder-bril op: concrete tools en acties**
 - Gesprek en dialoog: de vraag van de ouder centraal
 - Ouders betrekken op school
 - Ouders ondersteunen in de thuisomgeving
- **Zet je EF-ouder-bril op in jouw (kleuter)school**
 - Stap 1: screening
 - Stap 2: doelstellingen bepalen
 - Stap 3: acties kiezen en uitwerken
 - Stap 4: evalueren

Zet je EF-ouder-bril
op
*Ouder-
schoolsamenwerking in
kaart*

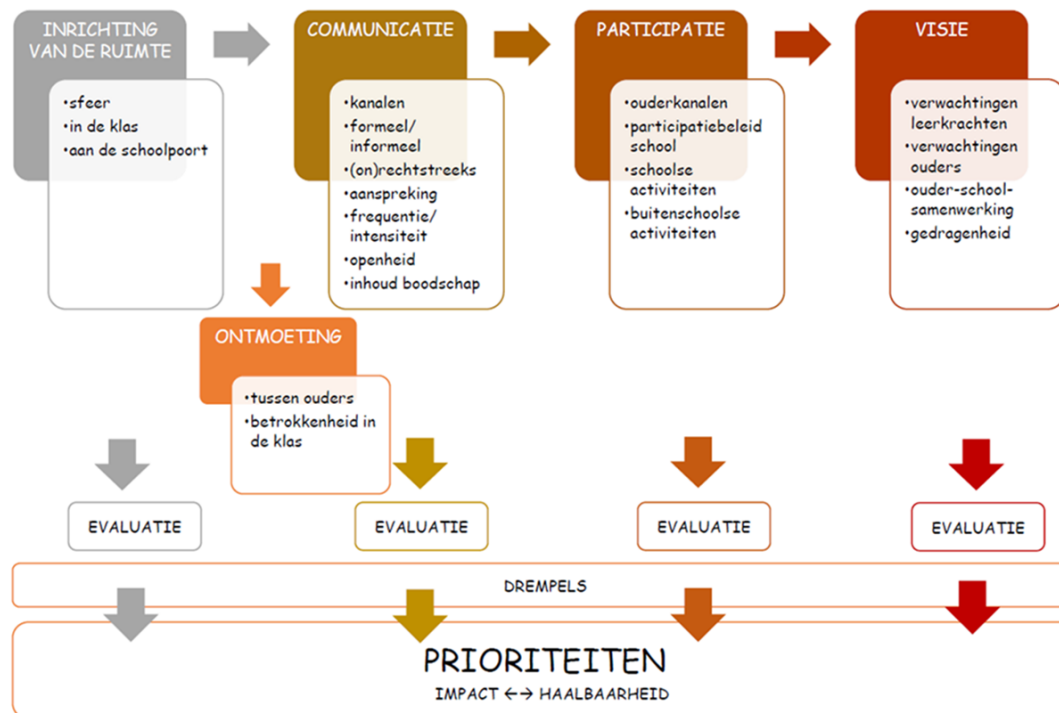


Wat is een goede ouder-schoolsamenwerking?

Ouder-schoolsamenwerking in kaart

Ouder-schoolsamenwerking:

- Partnerschap en gedeelde verantwoordelijkheid
- Wederkerige communicatie en expliciteren van elkaars verwachtingen
- Samenwerking met alle ouders: maatwerk



Kaartenset – voorbeeld 'ontmoeting'



REFLECTIEVRAGEN

ontmoeting

Wanneer heb je het laatst een positieve boodschap gegeven aan een moeilijker bereikbare ouder over zijn kind?

Of over de inspanningen die hij/zij als ouder doet?



TIPS

ontmoeting

De manier waarop je gedrag van ouders interpreteert, bepaalt wat je ziet.

Probeer zo mild mogelijk te interpreteren en te zoeken, dat houdt jullie in verbinding.



ACTIES

ontmoeting

VERBINDEN TIJDENS KOFFIEMOMENTEN

Breng ouders, op een informele manier, met of zonder kinderen, samen bij een hapje en een drankje.

Het kan een mooie aanleiding zijn om elkaar beter te leren kennen. Ouders herkennen zich vaak in de verhalen van andere ouders en voelen erkenning.



Zet je EF-ouder-
bril op
*Concrete acties en
tools*



Gesprek en dialoog: de vraag van de ouder centraal

Welke EF-gerelateerde vragen kunnen ouders hebben?

Impulscontrole	Werkgeheugen
Lucas vindt het erg lastig als hij even moet wachten totdat het eten klaar is. Hoe kan ik hem toch laten wachten?	Als ik vraag om zijn jas te halen én zijn schoenen aan te trekken, dan doet Jamal slechts één van de opdrachten. Hoe zorg ik ervoor dat hij mijn opdrachten onthoudt?
Ik heb het gevoel dat Nora zich niet lang kan concentreren. Hoe zorg ik ervoor dat ze zich langer kan concentreren?	Als Bas zijn kleren moet aantrekken, is hij keer op keer wel iets vergeten (kousen, onderbroek,...). Hoe zorg ik ervoor dat hij al zijn kleren aantrekt?
Als ik samen met Wout in een boekje kijk, dan is hij na enkele bladzijden al afgeleid en wil hij iets anders doen. Hoe zorg ik ervoor dat hij het boekje mee uitkijkt?	Als het zwemmen is, dan stapt Lize keer op keer in de auto zonder zwemtas. Hoe zorg ik ervoor dat ze minder vergeetachtig is?

- Luister en vraag voldoende door → link de vraag van de ouders aan EF
- Stel de ouder gerust én erken de ouder
- Ga samen op zoek naar mogelijke antwoorden of hulpbronnen, de stem van de ouder en de leerkracht zijn in dit zoeken evenwaardig
- Werk mogelijke acties samen uit

EF-ouder-acties

←
**Ouders betrekken
thuis**

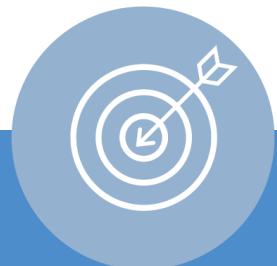


↘
**Ouders betrekken
op school**



Ouders betrekken in de thuisomgeving

- Eenvoudige thuis-activiteiten doen ertoe
- Geen onhaalbare of 'schoolse' activiteiten
- Vertrek vanuit wat de ouder thuis wel al doet
- Werkt het best wanneer je aansluit bij de vragen van de ouders
- Soms is al ouder 'niets' doen net een meerwaarde → stimuleert de EF van kleuters



Voorbeeld: EF-stimulerende activiteiten thuis

Rustig, gestructureerd en gezellig samen ontbijten
Tekenen, knutselen, schilderen,...
Spelletjes om zich te concentreren (bv. puzzelen)
Spelletjes om te stoppen, nadenken en dan reageren (bv. 123 piano, gezelschapsspelletjes, Jantje zegt,...)
Geheugenspelletjes (bv. memory, ik ga op reis en ik neem mee,...)
Veel bewegen (bv. lopen, fietsen, dansen, buiten spelen,...)
Prentenboeken lezen (en nadien laten vertellen wat er gebeurde in het verhaal)
Liedjes met herhaling (bv. HSKT) of waarbij ze aantallen moeten onthouden (bv. 10 kleine visjes)



Voorbeeld: EF-challenge

- ✓ Laat je kleuter in de supermarkt 2 of 3 zaken onthouden die op jouw boodschappenlijstje staan. Heb je uiteindelijk de 2 of 3 zaken in jouw winkelkar liggen?
- ✓ Daag jouw kleuter uit met een spelletje Memory. Wie wint?
- ✓ Laat je kleuter verwoorden wat telkens de volgende stap is bij het aantrekken van de kleren. (bv. Je hebt jouw onderbroek al aan. Wat nu?)
- ✓ Zing samen het liedje “hoofd, schouders, knie en teen” en duid de juiste lichaamsdelen aan.
- ✓ Speel het spelletje “Ik ga op reis en ik neem mee...”
- ✓ Laat je kleuter buiten spelen (in de tuin of in het park).
- ✓ Laat je kleuter helpen bij het uitvoeren van meervoudige taken (bv. tafel dekken, tafel afruimen, de was opplooien,...).
- ✓ Laat je kind zelf een alternatief bedenken voor een buitenactiviteit als het regent.

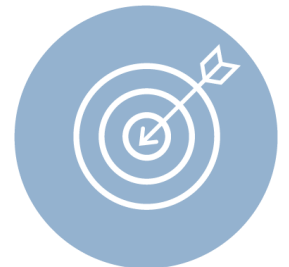


Ouders betrekken op school

Ouders op een laagdrempelige manier op de hoogte houden en hen informeren over:

- het belang dat de school hecht aan EF
- hoe hier binnen de school- en klascontext aan gewerkt wordt
- welke krachten/uitdagingen er zijn op vlak van EF bij het kind.

→ Informeren – meespelen - meehelpen



Voorbeeld: EF-woorden- en beeldenlijst

EF-woorden- en beeldenlijst

Werkgeheugen

- Kunnen onthouden wat je moet doen
- Verschillende stapjes kunnen onthouden
- Alles op een rijtje houden
- De rode draad onthouden terwijl je bezig bent
- Dingen die je al weet of kan op het juiste moment toepassen
- Informatie even kunnen vasthouden / opslaan om er dan iets mee te doen
- De hersenen gaan "aan het werk" met alle informatie dat binnenkomt via de zintuigen.



Cognitieve flexibiliteit

- Vlot omgaan met veranderingen
- Gemakkelijk kunnen schakelen tussen activiteiten
- Het dagverloop vlot kunnen volgen
- Je gedrag en gedachten aanpassen aan nieuwe situaties
- Kunnen switchen
- Je gedrag en gedachten kunnen ombuigen
- Het roer kunnen omgooien
- Wendbaar zijn



Impulscontrole

- Kunnen stoppen
- Even halt houden
- Je impulsen van binnenuit en prikkels van buitenaf afremmen
- Eerst gericht nadenken vooraleer je iets doet.
- Je aandacht kunnen richten en je niet laten afleiden
- Jezelf wat beheersen
- Aan de verleiding weerstaan
- Luisteren naar de interne politieagent die even stop zegt
- De drang om je niet aan de regels te houden onderdrukken
- De regels willen en kunnen naleven
- Het anker even uitgooien



Emotieregulatie

- Op een goede manier met je emoties kunnen omgaan
- Niet te fel van streek raken wanneer je iets niet fijn vindt of wanneer iets niet lukt
- Emoties op een aanvaardbare manier kunnen uiten
- Niet in het rood gaan
- Je emoties niet de overhand laten nemen
- Niet door het lint gaan bij negatieve emoties
- De emoties niet laten overheersen in je dagelijks leven



Voorbeeld: Speel-je-mee-dag / verlengde inloop



Zet je EF-ouder-
bril op
In jouw
(kleuter)school



Zet je EF-ouder-bril op in jouw (kleuter)school

Hoe bouw je een professionaliseringstraject uit voor (kleuter)schoolteams om je EF-ouder-bril op te zetten?

- STAP 1: SCREENING
- STAP 2: DOELSTELLINGEN BEPALEN
- STAP 3: ACTIES KIEZEN EN UITWERKEN
- STAP 4: EVALUEREN

Voorbeeld Basisschool De Nieuwe Arend in Aalst

Zet je EF-ouder-
bril op
Feedback



Welk materiaal moeten we zeker uitwerken?

- Veel voorkomende EF-vragen van ouders
- EF-woorden en beeldenbank
- Voorbeelden met stimulerende activiteiten thuis
- Verloop EF-meebespeelmoment
- Kaartenset ter ondersteuning van een EF-ouder-bril-traject met je school
- Andere suggesties?

Hoe kunnen we (een diverse groep) ouders bevragen over het uitgewerkte materiaal?





ZET JE EEF BRIL OP

Bedankt voor uw aandacht

Contact:

lien.ooghe@odisee.be

